

MARŠAL VOROŠILOV NE OBIŠČE JUGOSLAVIJE

Poglabljajo se nasprotja med Beogradom in Moskvo

Kremelj je poslal Titu ultimatum - Poljaki na strani Jugoslovanov

Pozornost mednarodne javnosti se je spet osredotočila na Jugoslavijo. Predsednik sovjetske zvezne republike Vorošilov, ki bi moral ravno te dni priti na uraden obisk v Jugoslavijo, je namreč v poslednjem trenutku svoj prihod odpovedal.

V Beogradu so bili že vse pripravili, da ga sprejmejo s častmi, ki pritečejo državnemu poglavarju, na velikem športnem igrišču so dvignili zanj in njegovo spremstvo posebno tribuno, da bi prisostvoval nedeljski nogometni tekmi med Jugoslavijo in Veliko Britanijo, zanj so postavili v mestu slavolok in odredili celo vrsto svečanih sprejemov, a so jih morali naenkrat preklicati.

Dogodek je vzbudil tem večjo pažnjo, ker je Katarina Furceva, članica predsedništva boljševiške stranke in desna roka Nikite Hruščeva, še pred kratkim izjavila v Varšavi, da ostane prijateljstvo s Titom nespremenjeno ter da bo maršal Vorošilov obiskal, kot že domenjeno, Beograd in Jugoslavijo.

KAJ SE GODI V KREMLJU?

Tedaj je pa prišlo čez noč veliko presenečenje. Sovjetski veleposlanik v Beogradu Ivan Zamčevski se je v soboto vrnil iz Moskve, kjer je prisostvoval seji osrednjega odbora boljševikov, in prinesel s seboj pismo, ki ga je takoj izročil notranjemu ministru Aleksandru Rankoviču s prošnjo, naj ga dostavi osrednjemu odboru Zveze komunistov Jugoslavije.

Besedilo pisma ni še bilo objavljeno, a njegova vsebina je postala kmalu znana. V njem poziva vodstvo boljševiške stranke jugoslovanske komuniste, naj se odločijo: priključijo naj se tako imenovanemu socialističnemu taboru, se pravi podredijo Moskvi, sicer bodo sami odgovorni za »posledice«. Gre, kot vidimo, za politični pritisk in grožnje zelo podobne tistim iz dobe pokojnega Stalina.

Ljudje se sprašujejo, kaj se je zadnji čas zgodilo v Kremlju, da se je Sovjetska zveza tako ostro odmaknila od politike prijateljstva do Jugoslavije, ki jo je doslej zagovarjal in vodil Hruščev.

Mnogi opazovalci sodijo, da je to nov dokaz, kako močno je vpliv stalinovcev medtem zrasel v Kremlju. Nova politika ima ne le oporo v mladih stalinovcih, ki jih vodi Suslov, temveč tudi v Molotovu, Malenkovu in Kaganoviču, ki se skrivajo v ozadju. Napad na Tita je obenem napad na Hruščeva in njegovo politiko popuščenja po Stalinovi smrti.

NAPADI IZ OSTALEGA INOZEMSTVA

Da ima stvar globlje ozadje, se vidi tudi po tem, kako so tudi komunistične stranke in

vlade drugih dežel začele kot na ukaz napadati Jugoslavijo.

Prvi so se oglašili komunisti na Kitajskem ter v listu Žen Min Ži Bao pozvali Jugoslovane, naj »trezno premislijo«, ali bo v korist jugoslovanskega ljudstva, če se »preneha prijateljstvo z deželami socialističnega tabora«.

Kitajski napad je takoj priobčilo vladno časopisje v Češkoslovaški, Vzhodni Nemčiji, Bolgariji, Romuniji in Albaniji ter podčrtalo, da se z njim popolnoma strinja. Jugoslavija se dejansko odmika od načel marksizma in leninizma ter približuje zapadnim imperialistom. Iz tega je razvidno, da je nastop proti Jugoslaviji bil dobro premišljena in domenjena stvar.

S to politiko se pa nikakor ne strinjajo Poljaki. Ko je Vladislav Gomulka v spremstvu ministrskega predsednika Cyrankiewicza te dni obiskal Budimpešto, mu je Kadar izrekel dobrodošlico in pri tem, kot je v podložniških deželah navada, močno hvalil Sovjetsko zvezo. Vsej politični javnosti je padlo v oči, da ni Gomulka v svojem odgovoru niti z besedo omenil Sovjetske Rusije. Tudi v uradnem ogrsko-poljskem sporočilu ob zaključku obiska ni nikjer omenjen najnovejši spor med Moskvo in Beogradom.

ZGODOVINA JE IZREKLA SODBO

Gomulka se potemtakem doslej upira ukazom Kremlja. Njegove simpatije so očitno na strani Jugoslavije. Isto bi bržkone rad pokazal tudi Kadar, če bi si upal. Oba sta bila namreč zaradi »titoizma« obsojena na dolgoletno ječo, Kadarja so tudi mučili in mu pri tem iztrgali nohte iz prstov. Od tedaj nosi stalno rokavice.

„Cena je nesprejemljiva“

Kaj pravzaprav zahtevajo Kitajci od Jugoslovanov? Nič več in nič manj, beremo v Komunistu, kot da se odpovedo ne le načelom, na katerih grade svojo notranjo in zunanjo politiko, temveč tudi »slehnemu samostojnemu gledanju na probleme mednarodnega delavskega gibanja in socializma« in samostojnemu proučevanju »oblik socialistične izgradnje v lastni deželi«.

»Če kdo misli, da se prijateljsko sodelovanje med Jugoslavijo in ostalimi socialističnimi deželami lahko razvija samo, če Zveza komunistov Jugoslavije spremeni svoja načelna gledišča«, se zelo moti. Za Jugoslovane je »ta cena prav tako nesprejemljiva danes, kot je bila pred desetimi leti« za časa Stalina.

Iz teh uradnih izjav v Komunistu izhaja

Položaj je vsekakor izredno resen, kajti odnošaji med Jugoslavijo in Rusijo niso bili od l. 1948 še nikoli tako napeti, kot so danes. Zato je Tito prekinil svoj odmor na Brionih ter pohitel v Beograd, da se sporazume s sodelavci, kaj je treba odvrniti na ultimatum osrednjega odbora boljševikov.

Kako se bo glasil odgovor, ne vemo, a ga ni težko ugani. V ta namen zadostuje prebrati članek, ki ga je priobčilo dne 9. maja Komunist, uradno glasilo Zveze komunistov Jugoslavije, v odgovor Kitajcem.

Ti so v svojem listu Žen Min Ži Bao trdili, da je bila obsodba Tita in njegovih sodelavcev v resoluciji Informbiroja iz l. 1948 v bistvu upravičena. Kako pametna je bila ta politika, odgovarjajo Jugoslovani, se vidi že po tem, da so jo pozneje javno zavržli sami komunisti Rusije in podložniških dežel ter pri tem obsodili tudi njene zagovornike. Od 17 podpisnikov resolucije iz teh dežel »jih je 12 doživelo klavrn in tragičen konec«.

Od Bolgarov je bil Trajčo Kostov obsojen na smrt, Vlko Červenkov odstavljen kot predsednik vlade, Romunka Ana Pauker je bila izključena iz stranke, Vasilij Luka obsojen na dosmrtno ječo, od Madžarov živi Matija Rakosy kot izgnanec zunaj domovine, Michael Farkasz sedi v zaporu in Gerő Ernő je v emigraciji. Poljaka Jakoba Bergmana so ožigosali kot preganjalca poštenih komunistov. Rus Georgij Malenkov je bil od stranke obsojen, Baresu Gustavu so vzeli vse funkcije, Čeha Rudolf Slanski in Geminder Bedžig sta pa končala na vislicah.

O resoluciji Informbiroja iz l. 1948 je torej zgodovina že izrekla svojo dokončno sodbo.

za vsakega političnega opazovalca, da bodo Jugoslovani ultimatum osrednjega odbora boljševikov skoro gotovo odklonili. Oblika odgovora bo bržkone spravljava, Jugoslovani bodo verjetno izjavili, da so pripravljene vsa nasprotja z Moskvo prijateljsko in tovariško razčistiti in če mogoče poravnati, v nobenem primeru se pa ne bodo odrekli svoji politični samostojnosti in neodvisnosti, pa naj se zgodi karkoli.

KAKŠNE BODO POSLEDICE

Kaj lahko naredi Kremelj, če bo Tito ultimatum zavrnil? Z orožjem ne more danes več groziti. Na Jugoslavijo more pritisniti samo z gospodarskimi ukrepi.

Na to so pa v Beogradu že navajeni. Februarja 1956 je Moskva dovolila Jugoslaviji

(Nadaljevanje na 3. strani)

NOVICE Z VSEGA SVETA

ITALIJANSKE STRANKE IN SLOVENC

V ponedeljek zvečer je imel glavni tajnik Kršč. demokracije g. Fanfani v Trstu volilno zborovanje, kateremu so prisostvovali tudi nekateri Slovenci, da čujejo, kaj poreče vodilni mož iz Rima o naši narodni manjšini.

Fanfani je v svojem govoru poveljeval Italijo, slavil bersaljere, ki so l. 1918 vkorakali v Trst, in zaključil shod z navdušenim vzklikom: »Italia! Italia!«, toda o Slovencih in njihovih potrebah in pravicah ni znil niti besedice. Za samozavestnega mogočnega naš narod očitno ne obstaja.

Morda nam kdo poreče, da delamo Fanfaniju krivico: če je zavoljo volilne taktike o Slovencih molčal, ni s tem že dokazano, da je Kršč. demokracija Slovincem sovražna. Saj so vendar načela krščanstva osnovni program njegove stranke. Tak ugovor bi utegnil priti iz ust tistih slovenskih voditeljev, ki svetujejo našemu ljudstvu, naj 25. maja glasuje za italijanske demokristjane.

Na laž postavljeni

Da se iznova razgali vsa protislovenska in protikrščanska miselnost vladajoče stranke, za to so k sreči poskrbeli pravočasno naši demokristjani sami.

Ko so zvedeli, da bodo to soboto priredili komunisti na trgu Unità v Trstu volilni shod, na katerem naj bi poleg poslanca Pajette govorila, in sicer v slovenščini, kandidatinja Marija Bernetičeva, se jih je polastil pravcat nacionalistični bes.

Na sestanku odbora za volilno premirje je njihov zastopnik v torek najprej nagovarjal komuniste, naj se prostovoljno odpovedo slovenskemu govoru, češ da bi ta pomenil »izivanje mesta«. Kršč. demokracija, je pristala,

odklanja sleherno odgovornost za posledice, ki bi utegnile nastati, če bi se na trgu Unità govorilo v slovenščini.

Katoliški mož je začel torej naravnost groziti za primer, da bi se slovenskim bratom v Kristusu priznala enakopravnost z Italijani.

Taka so torej v dejanskem življenju krščanska načela vladajoče stranke, o katerih upa Kat. glas. da se bodo prej ali slej uresničila.

Nezaslišana sramota

Protislovenskemu predlogu Kršč. demokracije so se takoj priključili fašisti, republikanci in radikali, tako imenovani narodni monarhisti in liberalci. Iz tega sledi, da ne more noben Slovenec, če ima le troho človeške in narodne časti v sebi, glasovati 25. maja niti za demokristjane niti za katerokoli drugo gornjih protislovenskih strank.

Komunisti so demokristjanski predlog odločno odbili, češ da so oni stranka Italijanov in Slovincem in da bodo zato govorili v slovenščini, kjer in kadar se jim bo zdelo umestno. Opozorili so nadalje demokristjane, da je njihovo ravnanje v nasprotju z ustavo in londonskim sporazumom, ki priznavata Slovincem jezikovno enakopravnost.

Najbolj žalostno pa je, da je po našem demokristjanski politika nasprotna tudi naravnemu pravu in krščanski morali. Nič ni bolj sramotnega za katoličane, kot da se te morala drže komunisti, medtem ko jo kristjani sami odklanjajo in javno teptajo v blato.

Kako so se našli med nami ljudje, ki vsemu temu nakljub priporočajo Slovincem, naj podprejo Kršč. demokracijo, je za poštenega Slovenca in katoličana zares prava zagonetka!

GRONCHI V VELIKI BRITANJI

Predsednik republike se nahaja že več dni na uradnem obisku v Londonu, kjer so ga sprejeli zelo toplo in pristrčno in mu izkazali vse časti, pripadajoče državnemu poglavarju.

Njegovo potovanje ima namen obnoviti staro prijateljstvo med Italijo in Veliko Britanijo, ki ga je bil fašizem tako lahkomišelnost in hudodelsko uničil.

VOJSKA V AFRIKI SE JE UPRLA

V mestu Alžiru so izbruhnile velike ulične demonstracije, med katerimi so množice francoskih naseljencev naskočile in zasedle vladno palačo. Sestavljen je bil Odbor za javni blagor, katerega sestavljajo poveljnik padalcev general Massu, trije polkovniki in 7 civilistov. Odbor je prevzel v svoje roke vso oblast v deželi, oslanjajoč se na pomoč, ki mu jo nudi ondotna armada. Uporu se je pridružil tudi njen vrhovni poveljnik general Salan.

Načelnik te nove vlade Massu je poslal predsedniku republike v Pariz brzoglasen poziv, naj tudi on »nemudoma« izroči oblast v Franciji enakemu Odboru za javni blagor, kateremu naj bi načeloval general De Gaulle.

Istočasno so izbruhnile demonstracije tudi v francoski prestolnici. Izgredniki so hoteli

prodreti v parlament s klici: »Alžerija je francoška! Poslance vrzimo v reko Seno!«, toda orožniki so jim zastavili pot.

Gibanje ima izrazito fašističen značaj. V Parizu sedaj sklepajo, kako naj se zatre čimprej upor Francozov v Alžeriji. Francija je zares prav nesrečna dežela.

KAKO SO SPREJELI ODPOSLANCA PREDSEDNIKA EISENHOWERJA

Podpredsednik Združenih držav Nixon je v Eisenhowerjevem imenu obiskal s soprogo 8 držav južne Amerike. Ponekod ga je prebivalstvo zelo nevljudno sprejelo. Ko se je v Čileju ogledal univerzo v Limi, so začeli dijaki metati nanj in na spremstvo kamenje. En drobec ga je zadel v nos.

Mnogo hujši so pa bili zapletljaji v Venezueli. Ko je pristal njegov zrakoplov v glavnem mestu Caracasu, so se pojavili na letališču mladinci z napismi: »Nixon, vrni se domov! Nismo pozabili Guatemale!« Množica je predrla obroč policije ter pljuvala na Nixona in spremljevalce. Pljunek je zadel v lice slučajno tudi venezuelskega zunanjšega ministra Velutija.

Podpredsednikov avtomobil so izgredniki težko poškodovali s koli in pretepli so več oseb iz Nixonovega spremstva.

Na ulicah Caracasa so leteli proti Amerikancem kamni, pločevinaste škatle in drugi

predmeti. Ker se Nixon ni čutil varnega, se je umaknil v poslopje ameriškega poslaništva, vlada v Washingtonu je pa poslala 1000 padalcev in mornarjev pred obalo Venezuele, da bi v slučaju potrebe zaščitili Nixona, njegovo ženo in ostale Amerikance.

Zakaj te sovražne demonstracije? Iz vzklikov mladincev spoznanto, da so hoteli protestirati zoper vtikovanje Washingtona v politično in gospodarsko neodvisnost južnoameriških držav.

SUEŠKI PREKOP

Sedaj ko je spor z nekdanjimi lastniki dokončno rešen, je nova egiptovska družba izdelala 2 načrta, kako naj se preuredi ta veljavna in dobičkonosna morska pot. Po prvem naj bi se prekop znatno razširil, po drugem pa zgradil nov kanal, ki bi tekel vzporedno poleg sedanjega. Kateri načrt bo zmagal, ne vemo, Naser hoče pa na vsak način promet zelo povečati: namesto današnjih 48 naj bi šlo skozi prekop 200 ladij dnevno.

O OTROŠKIH VRTCIH

V Italiji deluje približno 15 tisoč otroških vrtcev, katerih je največ v severnih pokrajinah republike. V Kalabriji jih je le nekaj nad 500, na dvakrat večji Sardiniji pa le 363. Vzrok, da se vrteci ne razvijajo, je tudi v slabih plačah. Na Siciliji prejema, kot breme, nekatere otroške vrtničarice komaj 5 do 8 tisoč lir mesečno. Kako naj od tega živijo?

Na jugu so torej precej skopi. Pri nas so pa gospodje povsem drugačni: v Beneški Sloveniji odpirajo vrtec za vrtcem, da bi s čisto italijanskim poukom že 4-letne otročiče odtujili svojemu narodu. Tudi za to nosi vso odgovornost Kršč. demokracija!

VIŠJE LJUDSKE ŠOLE

Danska je ena najbolj naprednih držav v Evropi. Začela je ustanavljati posebne višje ljudske šole, v katerih so obvezni predmeti le materinščina, zgodovina in računstvo. Ostali učni načrt si pa po krajevnih potrebah prikrivajo šole same. Izpitov ob koncu ni, tudi spričeval ne, pač pa so si obiskovalci ob zaključku šole pridobili zares pošteno izobrazbo.

IZ ZIME V POLETJE

Še pred 14 dnevi smo se pritoževali nad mrzlim vremenom, o katerem se je zdelo, da ga letos ne bo konec. Temperatura je konec aprila, se pravi že v polni spomladi, toliko padla, da je gore pobelil sneg in so si ljudje v mestu spet oblekli zimske plašče.

Prejšnji teden pa se je vreme zasuknilo v povsem drugo smer in lahko rečemo, da se že nahajamo v polnem poletju. Kras je ves zelen, da ga ni spoznati. Ker je temperatura narasla do 33 stopinj, je oživela vsa naša obala. V nedeljo se je v morju kopalo že precej Tržačanov (samo v Barkovljah jih je bilo nad 500) ter nekaj tužcev. Nastale so pa tudi prve nesreče, od katerih ena smrtna: 19-letni Tržačan Toffetti je pri Sv. Križu skočil v morje in z glavo zadel v kamen. Pretresel si je možgane ter dobil take rane, da je nekaj ur zatem v bolnišnici umrl.

CESTITAMO

Ing. Miranu Pavlinu, profesorju na slovenskih srednjih šolah v Trstu, in njegovi soprogi gospe Mileni se je v torek rodil sinček Mario. Srečnim staršem iskreno čestitajo vsi prijatelji in znanci.

Cestitkam se pridružuje tudi uredništvo Novega lista.

Po svetu

Panama — Pri mestu Bilbao bodo letos pričeli graditi 335 m dolg most čez Panamski prekop. Vzpenjal se bo 61 m nad vodno gladino; gradbena dela bodo trajala 3 leta in stala 12 milijard 400 milijonov lir.

Jugoslavija — V Makedoniji se še vedno klatijo volkovi. Konec aprila so se pritiho-tapili v vas Treboša, vdrli v stajo, kjer je bilo 50 ovc, jih 36 poklali ter pri tem raz-trgali tudi psa.

Sov. Rusija — V republiki Kazakstanu, to je v južni Sibiriji, so odkrili pod zemljo sladkovodno jezero. Znanstveniki so ugotovi-li, da meri njegova površina 190 tisoč kv. metrov.

Združene države — Na nagrobnem spome-niku neke vojaške mule je zapisano takole: »Tu počiva Betsy, ki je v svojem življenju brenčila dva polkovnika, enega majorja, 4 poročnike, 12 vojakov in naposled — mino.

Portugalska — »Ali bi radi postali višji? Pošljite 50 escudosov, pa vam povemo ka-kov«. Tako je govoril oglas nekega lista v Lizboni. Vsi, ki so poslali denar, so po pošti prejeli — par lesenih pet. Vse skupaj je bi-la šala, a obenem izkoriščanje bližnjika. Po-licija je družino zaprla.

Amerika — Brinkley, pes Elizabete Jones iz Toleda, je dobil zlat zob. Ondotni zobni zdravnik je prepričal lastnico, da bo pes z zlatim zobom mnogo mikavnejši, kadar od-pre gobec.

Argentina — Tu so našli posebno rastlino, ki bo najbrž kmalu zelo dobičkonosna. Do-mačini jo imenujejo »Bikova senca«. Čaj iz te rastline ima čudovito lastnost, da v 10 mi-nutah iztresti še tako natreskanega pijan-ca. Za rastlino se zanimajo že mnoge tovar-ne in najbrž se bo tudi pri nas razširila.

Moskva — Moskovska tovarna je izdelala prvih 10 tisoč metrov tkanine, ki se ne meh-ča. Umetno platno obdelajo po posebnem postopku, tako da se po pranju ne skrči. To-varna bo že letos izdelala 5 milijonov m te-ga blaga.

Japonska — Pred kratkim je japonska družba Nipon kupila jugoslovanski film Do-lina miru. To je prvi jugoslovanski umetniški film, ki ga bodo vrteli na Japonskem.

Združene države — Zavaljo vedno bolj na-raščajočih prometnih nesreč, ki jih povzroč-a prenegla vožnja, so nekatere tovarne avto-mobilov začele izdelovati poseben brzino-mer, ki je povezan z zvoncem. Brž ko vozilo preseže dovoljeno hitrost, zabrni zvonec ter opozori šoferja, naj zmanjša brzino.

Indija — V prostrani deželi uporabljajo nič manj ko 179 raznih jezikov in 780 nare-čij. Najbolj razširjen je na severu jezik Hin-di ali hinduiščina, ki jo govori 95 milijonov ljudi. Močan je tudi bengalski jezik, katere-ga se poslužuje 53 milijonov. Ostale jezike naši ljudje niti po imenu ne poznajo. Kdo ve na priliko, kaj so jeziki Bihari, Telugu, Tamili, Malagalam? In vendar govori Telu-gu 33 milijonov.

Rusija — Radio Moskva je pred kratkim sporočil, da so v Sovjetski zvezi izdelali tudi majhno letalo, ki maha s krili kakor ptica. V novem kovinastem ptiču je prostora za 15 ljudi.

NOVICE

DAN MATERE

Ameriški državnik Jurij Washington je pred davnimi leti izjavil: »Za vse, kar sem, se moram zahvaliti svoji materi«. Na te be-sede se je spomnila l. 1907 ženska voditeljica Ana Jarvis iz Filadelfije, ko je obhajala spomin na rajno mater. S prijateljico sta prišli na misel, da bi bil en dan v letu po-svečen vsem materam.

Napisali sta v tem smislu na tisoče pisem raznim ustanovam in možem iz javnega živ-ljenja. Naslednje leto so že v mnogih mestih Amerike obhajali »dan matere«.

Predsednik Wilson je 9. maja 1914 progla-sil drugo nedeljo v maju za praznik matere. Ta dan razobesijo v Združenih državah za-stave in kdor je mater izgubil, nosi bel na-gelj, kdor jo ima še živo, pa rdečega. Po šo-lah imajo dan prej proslave.

Iz Amerike je lepa navada prodrla v Ev-ro-po, tako v Italijo. Razni odbori delajo na tem, da bi se proglasila za državni praznik druga nedelja v maju, ki je že posvečena naj-

ZA KOGA NAJ PA VOLIMO?

V Gorici so dobro misleči ljudje, ki pravijo: Novi list nam razlaga, da 25. maja ne smemo glasovati za kandidate Kršč. demokracije, ker je njeno vodstvo zaslepljeno s fašiz-mom. List ima prav, toda naj nam pove, za koga naj prepričan katoli-čan glasuje.

Za komuniste in nennijevece ne mo-re in ne sme, ker so materialisti in protivniki Cerkve. Kaj mu torej pre-ostane, kot da glasuje za demokri-stjane? V Trstu so druge razmere, tu slovenski katoličan lahko podpre Fronto za neodvisnost.

Na to odgovarjamo takole. Goriški nekomunistični Slovenci predvsem lahko oddajo tudi prazne glasovnice, kot je SDZ priporočala svojim pristašem l. 1953. Tisti, ki pa hočejo voliti, lahko podpro tudi listo MARP, to je gibanje za autonomijo v severni Italiji.

Za to listo bodo namreč glasovali tudi Fur-lani, med katerimi je zelo mnogo vernih ka-

boljši vseh mater, majniški Materi božji.

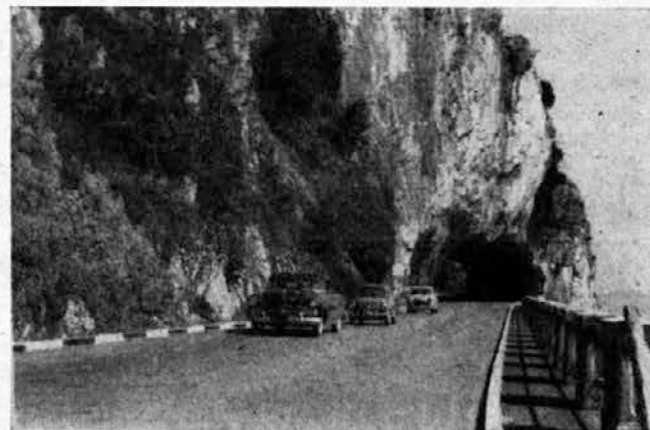
Tudi Slovenci nismo med zadnjimi, kate-rim je spomin na mater svetel in svet. Saj so naši pisatelji, prvi med njimi Ivan Can-kar, postavili v svojih delih materi lep in trajen spomenik.

POPLAVE

Pri nas se zaradi vročine že bojimo suše. Od drugod pa prihajajo poročila o velikan-skih poplavah. Prejšnji teden je n. pr. v do-lini Morave v Srbiji tako deževalo, da so bile obširne pokrajine in celo mednarodna pro-ga Pariz-Carigrad en dan pod vodo. Še huje je na Kitajskem. Tam je zaradi trajnega deževja na tisoče hektarov rodovitne zemlje pod vodo. Če se vode ne odtčejejo, bodo pri-zadeti 4 milijoni ljudi. Enake novice prihajajo tudi iz sibirskih pokrajin ob velere-ki Obu, kjer ni bilo že 30 let takih povod-denj.

RAZVOJ AVTOMOBILIZMA

Lani so italijanske tovarne izgotovile 350 tisoč avtov, 11 odstotkov več kot prejšnje le-to. Ob koncu l. 1957 je krožilo po državi že 1 milijon 650 tisoč vozil, to se pravi, da je prišel en avto na vsakih 30 prebivalcev.

Slikoviti predor na cesti Trst - Sesljan

toličanov. Njihovo glasilo Patrie dal Friul je bilo vselej Slovencev prijazno ter branilo njihovo narodno in versko enakopravnost ta-kov odločno, kot je ni nikoli Kršč demokra-cija.

Zakaj naj bi Slovenci ne šli raje z njimi kot pa z demokristjani, ki so odgovorni za vse zlo, ki ograža obstoj Slovencev?

Poglabljajo se nasprotja med Beogradom in Moskvo

troje posojil: prvo v znesku 30 milijonov dolarjev po 2 odstotka obresti, drugo je znašalo 54 milijonov dolarjev za nakup surovin v Rusiji, tretje naj bi služilo izgraditvi treh jugoslovanskih tovarn umetnih gnojil. Do-godki na Madžarskem so vzrok, da so vse te pogodbe ostale — na papirju.

Ko so se politični odnosi med Beogradom in Moskvo spet zboljšali je Rusija sep-tembra 1957 dovolila Jugoslaviji posojilo 250 milijonov dolarjev, s katerimi naj bi se usta-novila veletovarna aluminija v Črni gori. Pri izgraditvi naj bi pomagala tudi Vzhodna Nemčija. Tudi ta obljuba je do danes samo — na papirju.

Pač pa je Jugoslavija v zadnjih 3 letih močno povečala izmenjavo blaga s Sovjetsko zvezo. V jugoslovanski zunanji trgovini za-

vzema Rusija tretje mesto: na prvem je Ita-lija, na drugem Zahodna Nemčija.

Če bi Kremelj pretrgal z Beogradom vse trgovinske odnose, ni dvoma, da bi prizadel Jugoslaviji občutno škodo, a bi je s tem tudi ne spravil na kolena.

V Združenih državah se namreč že pojav-ljajo glasovi, da je treba Tita v boju za poli-tično neodvisnost za vsako ceno podpreti. Ne-kateri senatorji predlagajo, naj bi vso škodo, ki bi jo Jugoslavija trpela zavaljo preloma z Moskvo, krila Amerika.

Nova politika Kremlja bi mogla torej do-seči v Jugoslaviji ravno nasprotno od tega, kar je nameravala. Tita bi utegnila naravnost prisiliti, da se osloni vse krepkeje na zapad, namesto da bi ostal v sredi med obe-ma taboroma ter bil pri tem prijatelj Sovjet-ske zveze.

Dopisi v Tržaškem

BARKOVLJE

Minilo je že nekaj dni, odkar se je na barkovljanskem pokopališču odprl nov grob, a vsi Barkovljani se še danes vprašujemo, ali Nineta Nardina res ni več med nami. Saj smo ga videli še prejšnji teden, kako je ves navdušen pripravljaval nove prostore domačemu prosvetnemu društvu. Toda na žalost je res, da smo v ponedeljek položili v grob Antona Nardina, neumornega prosvetnega delavca.

Pisec teh vrstic že skoraj 70 let spremlja prosvetno delovanje v Barkovljah in je poznal razne Ražme, Martelance, Starce, Pertote, Grbee, Premruje ter druge, ki so si pridobili mnogo zaslug za tučkajšnje prosveto. Toda prav nič ne pretiravamo, če pravimo, da je Nardin s svojim delovanjem pustil da leč za seboj vse ostale, sicer zaslužne barkovljanske prosvetne delavce. Vsak večer čakamo, da bo potrkal na vrata in nas vabil na roditeljski sestanek, na odborovo sejo, na pevsko vajo itd. Ob večjih praznikih bomo čakali na obvestilo, da je treba imeti vajo za cerkveno petje, kajti pokojnik se je silno trudil, da bi v barkovljanski cerkvi ne izostalo slovensko petje.

Njegovo zrahljano zdravje ga ni oviralo, da bi se ne ves posvetil delu za narod. Samo kdor je поблиže spremljal njegovo delo, lahko razume, kaj smo Barkovljani z njim zgubili. Težko ga bomo nadomestili, kajti takih mož, kakršnen je bil Nardin, ne srečaš na vsakem koraku.

Kako je bil cenjen ne samo med Barkovljani, ampak tudi med drugorodci, je dokazal njegov pogreb. Čeprav ni bilo obvestila o smrti, se je na pokopališču zbrala ogromna množica prijateljev in znancev. Ob odprtem grobu sta se od pokojnika poslovila njegov prijatelj dr. Jože Dekleva in domačin ing. Stanko Starec.

Zaslužnemu prosvetnemu delavcu in pevcu je barkovljanski mešani zbor zapel ganljive žalostinke na pokopališču in v cerkvi. Tu so se od njega poslovili tudi cerkveni peveci.

Hudo prizadeti družini izrekamo globoko sožalje. Dragega Nineta pa bomo prosvetni delavci ohranili v trajnem spominu. Naj najde zasluženi počitek v domači zemlji.

R. P.

OPČINE

Ljudje, ki stanujejo okrog trga Brdine in v bližnjih openskih ulicah, so te dni hudo zaskrbljeni, ker so opazili, da so kljub odločnim protestom tudi letos začeli postavljati na omenjenem trgu vrtiljak, naprave za streljanje in vse, kar spada zraven. S temi zadevami imajo namreč mnogi Openci zelo slabe izkušnje, kajti vsa prejšnja leta je zaradi vrtiljaka in ostalih naprav bil na Brdini vsak večer takšen ropot, da sploh ni bilo mogoče pozno v noč zaspati.

Že srédi februarja je Novi list objavil pismo z Opčin, ki je pozivalo policijska oblastva, naj ne dovoli, da bi na omenjenem trgu letos postavili vrtiljak. Zgodilo se pa je, da so te dni namesto enega pripeljali kar tri vrtiljake, kar pomeni, da se je policija na upravičene zahteve Opencev kratkoma poživžgala.

Nekateri vaščani so zato šli na tržaško županstvo, ki pravzaprav edino razpolaga s tr-

gom, ter zahtevali, naj se letos prepove postavljanje vrtiljaka. Uradnik na občini jim je obljubil, da bo njihova prošnja ugodno sprejeta. Upamo, da bo obljuba izpolnjena in Openci rešeni skrbi.

DOMJO

Ustanova industrijskega pristanišča, ki se hoče, kot smo že večkrat obširno pisali, postaliti z razlastitvijo mnogih hektarov zemljišč pri Domju, je pred dnevi pozvala našega kmetovalca Mira Škerlja, naj do 15. t. m. zapusti svojo hišo. Zahtevo je utemeljila, češ da je treba zaradi nove ceste hišo porušiti. Kmetovalcu je dala na razpolago stanovanje z 2 sobama v nekem svojem splotju.

Gospod Škerlj je poziv odločno odbil in ne bo, kot je izjavil, zapustil svoje domačije. Ustanova mu je namreč razlastila vse premoženje (6 ha orne zemlje) in mu ponudila takšno nizko odškodnino, da bi si z njo nikakor ne mogel drugod kupiti enake površine zemlje. Proti odločitvi Ustanove industrijskega pristanišča je vložil priziv na sodišče, ki doslej ni izreklo nobene razsodbe. Zaradi tega nastane sedaj vprašanje, kako je ustanova sploh mogla našemu kmetovalcu poslati omenjeni poziv, še preden je o zadevi spregovorilo sodišče! G. Škerlj pa ne more poziva tudi zato sprejeti, ker je stanovanje, ki mu ponujajo, odločno premajhno. Ali naj se 6-članska družina zadovolji z 2 sobama? In živina?

Vsak pošten človek bo iz tega spoznal, da je odločitev našega rojaka povsem upravičena. Naj zato pri njej vztraja in naj mu bo v zadoščenje spoznanje, da njegovo pravično borbo odločno podpira vse naše ljudstvo.

SALEŽ

Podjetje Milič z Opčin je te dni začelo popravljati cesto iz Saleža v Zgonik. Občina je namreč po gospodarskem načrtu 1957-58 prejela od države nekaj nad 2 milijona, s katerima bo odpravila več nevarnih ovinkov, a ceste ne bo asfaltirala, čeprav bi to bilo zelo potrebno. Zdi se, da ji niso hoteli za sedaj nakazati potrebnega denarja.

Pred kratkim pa so dokončali dela na poti, ki od avtoceste vodi v Devinščino. Pot je sedaj vsa asfaltirana, tako da ni več oblakov prahu, ki so jih zlasti v tem letnem času dvigala motorna vozila.

Zvedeli smo tudi, da so oblastva v Trstu zagotovila našemu županu, da bo čimprej odana na dražbi gradnja nove šole v Zgoniku. Zares je že skrajni čas, da se to poslopije, za katero je bil nakazan denar že leta 1956, čimprej začne graditi. Vsekakor bi se morale občina in ostale slovenske ustanove že sedaj pobrigati, da se v novem poslopiju ustanovi slovenska kmetijska šola, ki jo naši kmetovalci krvavo potrebujejo.

DEVIN

Tehnični urad v Trstu je pred dnevi oddal na dražbi preureditvena dela v ljudski šoli v Devinu in Medji vasi. Gre za strošek okrog 9 milijonov, ki so bili občini nakazani v gospodarskem načrtu 1957-58 in ki jih bodo povečini potrošili za šolo v Devinu (nad 5 milijonov). Tu bodo prekrili vso streho, obnovili nekaj notranjih sten ter na novo omotali zunanje zidove.

Ker je ta dela po mnenju občinskega tehničnega urada mogoče izvesti samo med počitnicami, se občinski odbor trudi, da bi Slov. dobrodelno društvo, ki ima že več let v devinski šoli svojo kolonijo, kljub temu lahko namestilo svojih 200 otrok nekje na naši obali. Če že ne v Devinu, za letos kje drugod.

V torek se je v Trstu hudo ponesrečil 21-letni domačin Mario Tomažinič. Ko je dvigal 100 kg težko ograjo na balkon neke nove hiše, je iz še neznanih vzrokov padel z višine 15 metrov na cestni tlak. Odpeljali so ga v bolnico, kjer so ugotovili močan udarec na hrbtenici, verjetni zlom gležnja in pretres možganov.

Vaščani mu želimo, da čimprej okreva.

JAVNA DELA NA TRŽAŠKEM

Tehnični urad v Trstu je pred dnevi oddal in oddal na dražbi več važnih javnih del. Tako bo podjetje Mazzaroli iz Trsta začelo popravljati nekatere ceste v Miljah ter potrošilo skoraj 5 milijonov. V pristanišču v Trstu bodo zgradili novo cesto do pomola št. 4, za kar je nakazanih nad 6 in pol milijona. V Nabrežini pa bodo sezidali novo kopališče, ki bo stalo 6 milijonov 950 tisoč.

Dne 20. maja pa bodo oddali na dražbi gradnjo vodovoda v Botaču, malem naselju v dolinski občini (skoraj 7 milijonov) ter razširitev vodovodnega omrežja v Devinu, Nabrežini in Miljah (nad 17 milijonov).

ŠOLE MED VOLITVAMI

Šolsko skrbništvo je odredilo, da se v vseh šolah, kjer so volišča, za nekaj dni prekine pouk. V tržaški in miljski občini bodo učilnice zaprte od 20. do 28. maja, v dolinski in nabrežinski od 23. do 27., v zgonski in repentaborski občini pa od 24. do 27. maja.

NABREŽINA

Občinska volilna komisija je v petek imenovala skrutinatorje za vsa volišča v občini. V sporazumu s političnimi strankami, ki se udeležujejo državnozbornskih volitev, so za skrutinatorje bili postavljeni naslednji volilci:

Volišče št. 1 (Nabrežina ind. šola): Gabrovec Mario, Claudio Bruno, De Angelini Edoardo, Vittori Maria, Gabrovec Emil.

Volišče št. 2 (Nabrežina - postaja): Maraspin Mario, Katalan Dušan, Vižintin Abdon, Kojanec Stanislav, Pulitanò Alfredo.

Volišče št. 3 (Nabrežina - županstvo): Motta Bruno, Solinas Aldo, Caharija Franc, Saul Giuliana, Abram Rudolf.

Volišče št. 4 (Sesljan): Vecchiet Silvano, Castelli Teresa, Pastrovicchio Giacomo, Vogrič Edvard, Kravanja Josip.

Volišče št. 5 (Devin): Mascarello Bernardino, Valeri Mariano, Radin Ruggero, Mervic Zorka, Pernarčič Josip.

Volišče št. 6 (Mavhinje): Caizzi Ruggero, Mokole Leon, Soldatič Božo, Urdih Valentin, Pahor Josip.

Volišče št. 7 (Sempolaj): Peric Albert, Santagati Giovanni, Parentin Emilio, Trampuž Franc, Grgič Rudolf.

Volišče št. 8 (Nabrežina - nova šola): Brajkovič Emil, Milanič Stanislav, Catalano Luigi, Rukin Ferdinand, Tence Boris.

ZGONIK

Volilna komisija je prejšnjo soboto določila skrutinatorje za vsa volišča v občini. Na to mesto so bili imenovani:

Volišče št. 1 (Zgonik): Budin Emil, Kreševič Ivan, Milič Herman, Stoka Bruno, Verginella Srečko.

Volišče št. 2 (Salež): Budin Aleksander, Obad Teodor, Pegan Karel, Peric Albert, Sardoč Bruno.

Volišče št. 3 (Prosek - postaja): Brišček Stanislav, Čibic Vladimir, Milič Jožef, Jerič Alojz, Versa Josip.

Dopisi iz Goriške

GORIŠKI OBČINSKI SVET

Mestni svet je na seji prejšnjega petka najprej potrdil imenovanje novega občinskega svetovalca gospe Giselle Pallaver por. Mondolfo, ki je zavzela mesto bivšega svetovalca MSI Ettore Caneja. Ta je bil kot uradnik premeščen na drugo službeno mesto. Za novo svetovalko je bilo oduvanih 27 glasov, 7 svetovalcev pa se je glasovanja vzdržalo.

Odbornik za javna dela dr. Terenzio je nato poročal o načrtih za podaljšanje vodovoda do vseh hiš v zgornjem delu S. mavra in o zgradnji novega vodovoda v Gradiškuti. Stroški za dela v Štmavru znašajo 7 milijonov, za tista v Gradiškuti pa 6. Ves denar je nakazala država. Občinski svet je odobril oba načrta.

Svetovalec dr. Sfiligoj, krščanski demokrat dr. Verbi, socialni demokrat dr. Zucalli in komunist Battello so izrazili zadovoljstvo, da se bodo uresničila dela v korist slovenskega prebivalstva. Dr. Zucalli se je ob tej priliki potegnil tudi za čimprejšnjo napeljavo vode v ulici Seogli, o čemer je Novi list pred kratkim priobčil kratek dopis.

Župan dr. Bernardis je zatem poročal o delovanju Tržaškega geofizičnega zavoda, ki raziskuje podzemlje goriškega mesta, da bi odkril kako vodno žilo.

Mestni očetje so odobrili natis brošure o Ogleju, ki jo je napisal znani oglejski starišev prof. Brusin. Knjiga izide v 3.000 izvodih, kar bo stalo 240 tisoč lir.

Mestni svet je odobril tudi nakup enega izmed 400 slikarskih in kiparskih del, ki so na mednarodni mladinski razstavi, o kateri poročamo na drugem mestu. V ta namen je svet določil 50 tisoč lir. Končno je svet odobril še 650 tisoč lir za nakup neke parcele v ulici Alviano, ki jo potrebujejo za razširitev ceste in ureditev trga pred Rdečo hišo.

POKRAJINSKI SVET

Pokrajinski svet je imel redno sejo preteklo soboto. Soglasno je odobril vrsto redlogov upravnega odbora, o katerih smo v glavnem poročali že v zadnji številki.

Svetovalci so z veseljem pozdravili primarja bolnice pri Rdeči hiši in pokrajinskega odbornika prof. Marina, ki se je udeležil seje, čeprav je malo prej dospela v Gorico vest, da se je hudo ponesrečil na avtomobilski vožnji pri Lorenzagu. Vest je bila hvala Bogu le deloma resnična. Marin se je res ponesrečil, a njegove poškodbe, kot so v bolnici ugotovili, niso nevarne. Dr. Culot je izrekel svojemu sodelavcu topel pozdrav in prisrčne čestitke, da se je rešil hujše nevarnosti za življenje in zdravje.

Svet je nato po kratki razpravi odobril razna popravila na soškem mostu v Zagraju, kar bo stalo 4 milijone, dela na cesti Trst-Videm (13 milijonov) in popravilo ceste Belvedere-Gradež (4 in pol milijona). Upravni odbor je pooblaščen, da popravi most na cesti Belvedere-Gradež, ker je njegovo železno ogrodje že močno skvarjeno. Stroški bodo znašali 28 milijonov.

Končno je pokrajinski svet soglasno odobril razpis 900 tisoč lir šolskih štipendij, ki jih bodo letos deležni tudi dijaki kmetijske strokovne šole. Od tega zneska je visokošolcem, vpisanim na agrarnih fakultetah, name-

njena ena štipendija v znesku 200 tisoč lir, za dijake na višji srednji kmetijski šoli sta določeni dve štipendiji po 150 tisoč lir, za dijake nižje srednje kmetijske šole tri štipendije po 100 tisoč, za učence kmetijske strokovne šole pa deset štipendij po 10 tisoč. Tudi pokrajinska uprava bo nakupila eno sliko mednarodne mladinske razstave. Zanj bo potrošila 50 tisoč lir.

IZ ŠTEVERJANA

V soboto je bila seja občinskega sveta, na kateri so svetovalci med drugim odobrili nov načrt za napeljavo električne luči v vsako hišo v števerjanski občini. V nedeljo bo županstvo oddalo na javni dražbi košnjo vse trave ob občinskih cestah na Prevalu.

Čujemo, da je svetovalec dr. Sfiligoj na petkovi seji goriškega občinskega sveta priporočal, naj se goriški vodovod čimprej podaljša do Števerjana. Vlada je namreč za ta dela že določila 20 milijonov. Števerjanci zares z veliko napetostjo pričakujemo, da se za naše zdravje in naše gospodarstvo prepotrebni vodovod začne nemudoma graditi.

V soboto sta se v naši farni cerkvi poročila g. Jožef Gravner in gđe. Eda Simsič, oba iz Števerjana. Ženin je tudi občinski svetovalec. Mladoporočencema vsi vaščani želimo obilo božjega blagoslova in zadovoljstva.

Vino smo letos števerjanci z lahkoto prodali. Še vedno ga pri nas iščejo razni trgovci in gostilničarji in ponujajo zanj po 160 lir za liter, toda le malokdo ima še kaj vina.

Silno potrebujemo dežja. Če bo v kratkem deževalo, bo letina dobra, drugače bo suša zaustavila rast in povzročila hudo škodo. Češnje lepo zore; kdor jih je zadošči skropil, lahko upa na dober in obilen pridelek.

IZ DOBERDOBA

Doberdobci bomo 25. maja volili na dveh voliščih. Eno je v Doberdobu, drugo pa v Jamljah, in sicer v pritlični sobi stanovanja župnika g. Štante.

Odhor naše kmečke holniške blagajne je eden izmed redkih na Goriškem, ki dovoljuje svojim članom, da si lahko izberejo v primeru bolezni zdravnika po svoji volji. Prefektura pa tega ne vidi rada, čeprav nima nametnega razloga, s katerim bi našim kmetom to svobodo odvzela.

SOLKANSKO POLJE

Že nekaj časa se nismo oglasili v Novem listu, ki ga prav radi prebiramo. Posebnih novic z našega skrajnega kotička za sedaj ni. Vode nam primanjkuje kot vedno, dežja pa tudi komaj čakamo, ker nam goriški župan vodovod samo obliublja. Smo pač pred volitvami; zato obljube poslušamo, kot bi bili glupi.

Razveselil nas je v zadnjem Novem listu jasni nauk uvodnika glede prihodnjih volitev. Mi, ki smo preprosti kmetie in delavci, se res čudimo, kako da nas nekateri goriški gospodje silijo, naj volimo Italijansko krščansko demokracijo. Če bi mi ne bili pripadniki slovenske manjšine, bi še razumeli, da moramo kot katoličani voliti katoliško stranko. Toda mnogi izmed nas smo videli, kako se je opletal danes najbolj kričavim go-

riškimi krščanskimi demokratom nekoč cof okrog fašističnega fesa. Če se ne motimo, tudi goriškemu županu. Zdaj naj pa volimo stranko, v kateri je toliko bivših črnosrajčnikov, ki si danes kadijo z »virhom«, da bi dišali po Cerkvi.

Vprašamo, ali smo res slovenski verniki dolžni voliti na Goriškem in Tržaškem — ostala Italija nas ne briga — stranko, v kateri se skrivajo ljudje, ki so nas nekoč topli in preganjali.

MLADINSKA UMET. RAZSTAVA

V nedeljo dopoldne so v Attemsovi palači v Gorici slovesno otvorili mednarodno mladinsko razstavo, na kateri je izloženih 400 kiparskih in slikarskih del iz 10 držav. Slovesnosti se je med drugimi udeležil prefekt dr. Nitri, ki je po govoru tajnika razstave dr. Pedronija spregovoril nekaj prilagoditvenih besed. Navzoči so bili tudi zastopniki raznih držav, tako avstrijski in švicarski konzul iz Trsta, francoski konzul iz Benetk in zastopnik švedskega veleposlaništva v Rimu.

Popoldne so umetnikom razdelili nagrade, ki jih je določila posebna komisija. Tudi te slovesnosti so se udeležili oblastniki in precejšnje število povablencev. Glavno besedo je zopet imel odvetnik Pedroni. Za njim je spregovoril še župan dr. Bernardis, ki je med drugim poskušal opravičiti odsotnost umetnikov iz Slovenije in Jugoslavije s tem, da je namignil na žalostno stanje, v katerem se je znašla Gorica ob koncu vojne, pri čemer je mislil na deportirance. Poskus se je dr. Bernardisu ponesrečil! Kajti resnicoljuben zgodovinar bo prav gotovo ugotovil, da sta za takratne žalostne dogodke sicer krivi obe strani, toda če položimo na tehtnico vse zločine, ki so bili zagrešeni za časa vojne in revolucije, bo tisti del tehtnice, kamor bodo položeni zločini fašizma proti slovenski in hrvaški manjšini v dolgih 25 letih njegove vladave, zločini na Rabu, v Gonarsu, Ljubljani (pomislite samo na ogromno število postreljenih talcev), v Dalmaciji, Istri in drugod, močno pritiskal proti tlom.

Tudi dr. Bernardis se bo moral še naučiti, da je boljše o vsem tem molčati, zlasti ko vsa stvar nima nobene zveze z umetnostjo. Le tako bo dokazal, da mu je pri srcu resničen ugled lastnega naroda in lastne države.

PREDSEDNIKI VOLIŠČ

Pred nekaj dnevi so bili imenovani predsedniki za goriška volišča. Preleteli smo dolgi seznam, a nismo v njem mogli izslediti niti enega slovenskega predstavnika, čeprav imamo Slovenci vrsto izobražencev. Tako ravnanje s Slovenci mora vsak nepristranski človek najstrože obsojati.

IZ ŠTMAVRA

Vaščane gornjega dela naše vasi je zelo razveselila vest, da so mestni očetje na zadnji seji odobrili načrta za napeljavo vodovoda v Štmavru in na Gradiškuti.

Sodimo, da bi ne bilo prav, če bi ob tej priliki ne izrazili priznanja tudi Novemu listu, ki je ves čas opozarjal mestno upravo na potrebo, da se to delo izvede.

RODITELJSKI SESTANEK

Ravnateljstvo nižje srednje šole v Gorici sporoča, da bo v nedeljo, 18. maja, sestanek staršev, ki imajo otroke na tej šoli, in sicer ob 10.30 v šolskih prostorih v ulici Randaccio. Ker je ta sestanek zadnji v tem šolskem letu, je ravnateljstvo prepričano, da bo udeležba polnoštevilna.

Beneška Slovenija

IZ TRČMUNA

Pred nekaj dnevi je končno tudi naša gorska vas dobila cesto. Sedaj je treba zgraditi še trg, na katerem bodo lahko pristajali avtomobili. Nekaj jih je že prišlo v Trčmun, kar je bilo zlasti za naše otroke pravo čudo, saj so jih nekateri prvič videli v življenju.

Našim bralcem je že dobro znano, da se Trčmun, Trinkova rodna vas, nahaja precej visoko; k nam je doslej vodila slaba steza in zato so morali naši ljudje prenašati vse, kar so potrebovali za življenje, na svojih skrivljenih hrbitih. To je bilo strahotno naporno delo, ker je bila steza vrh vsega še strma.

Sedaj, ko je Trčmun povezan s cesto do Cepletišč, je potrebno zgraditi še drugo pot, in sicer v Sovodnje, kjer je sedež občine. Bolj pametno bi seveda bilo, ako bi bili najprej zgradili to cesto, ker jo bolj potrebujejo in ker bi po njej hitreje prišli v dolino. Upamo, da bodo oblastva tudi že skoro 100-letno željo vaščanov v kratkem uresničila.

Trčmunu pa že danes ni več pozabljena vas, kot je bila doslej, ko ni bilo ceste. Že predpreteklo nedeljo, ko smo obhajali praznik svojega zaščitnika sv. Florijana, je prišlo na našo priljubljeno goro mnogo motornih koles in avtomobilov. Razveselili so nas zlasti Livčani iz sosedne Slovenije, ki so nas navdušili s prelepim slovenskim petjem.

IZ REZIJE

Svoj čas smo v listu že pisali, da je Rezija po svojem ozemlju ena največjih občin v furlanski pokrajini. Ima namreč okrog 12 tisoč hektarov površine, od katerih jih je 8 last občine. Ta zemlja je prišla v njeno last že pred 100 leti, ko je Avstrija razpustila tako imenovane sosesčine.

Občina mora torej upravljati obsežno zemljišče, ki ga tvorijo v glavnem gozdovi in

pašniki. Čudno pa je, da ni občinska uprava nastavila niti enega strokovno izobraženega uradnika, ki bi to obsežno imetje umno vodil. To je žal jasen dokaz, da se naša občinska uprava ne briga za varstvo in ohranitev svojega edinega bogastva, to je gozdov. V drugih občinah, na primer v Karniji in Kanalski dolini, skrbje za pametno vodstvo občinskega imetja strokovno izobraženi ljudje. Ti se vselej trudijo, da se zlasti bogastvo gozdov po nemarnem ne uničuje.

Zaradi pomanjkanja strokovnjakov so pri nas med prvo in drugo svetovno vojno neusmiljeno posekali skoraj vse občinske gozdove in tako ljudem povzročili ogromno škodo. Z denarjem, ki ga je od te nespametne prodaje dobila občina, ni bilo veliko koristi, ker se je sečnja oddajala po smešno nizkih cenah.

Podjetja, ki so na dražbi zmagala, so sekala po mili volji. Nikogar ni bilo, ki bi preprečil, da bi se ne uničevalo mlado drevje.

Iz tega vidimo, kakšna škoda grozi občini, ki nima strokovno izobraženih ljudi, da bi lahko skrbeli za gozdove.

Danes imamo sicer državno gozdarsko upravo, ki pa more le malo koristiti občini, ker se zanima v prvi vrsti za državne gozdove. Nujno je zato, da tudi občina dobi lastne gozdarske strokovnjake, ki naj se brigajo za njeno gozdno imetje. Poskrbeti bi morala, da se nekaj naših mladincev izšola na gozdarskih zavodih ter se nato zaposli v domačem gozdarstvu.

V Osojanih bodo v kratkem otvorili novo delovišče, ki bo razširilo domačo cerkev. Za to javno delo je država nakazala 1 milijon 300 tisoč lir.

IZ SREDNJEGA

Šele pred nekaj dnevi smo zvedeli, da je po dolgi in hudi bolezni v Belgiji umrl do-

mačin Aleksander Predan iz Podgore pri Oblici. Ubogi mož je bil star komaj 44 let in je 8 let delal v rudniku. Bil je že več let bolan, a je vseeno garal v zadimljenem rudniku, ker je računal na pokojnino, ki jo v Belgiji dobiš po 10 letih dela. Ves čas je upal, da bo do tedaj vzdržal in da se bo potem s pomočjo pokojnine lahko zdravil v priljubljeni domačiji.

Njegovo upanje pa se ni uresničilo. Trpinja je Bog 29. marca odpoklical raje k sebi. Pogreba so se udeležili mnogoštevilni rojaki v Belgiji.

Pokojniku naj bo dobri Stvarnik bogat plačnik! Trpin naj v miru počiva v tuji zemlji. Vsem sorodnikom izrekamo globoko sožalje.

IZ AHTENA

Jožef Mccin iz Subida in mesar D'Agostino iz Ahtna sta predpreteklo nedeljo zadela na nogometni stavi vseh 13 točk ter tako dobila 43 milijonov lir.

Upamo, da se jima sedaj ne bo zavrtelo v glavi ter da bosta znala ta denar prav uporabiti, saj sta bila doslej pridna, delavna in vestna gospodarja. Prav bo, da se s primerno vsoto spomnita tudi na svojo ožjo domačijo, ki se nahaja v veliki bedi.

IZ PODBONFESCA

Nadiška dolina je kot nalašč ustvarjena za živinorejo. Ima namreč dobre planinske pašnike in zato pri nas najbolje uspeva živina sivorjave pasme. Naši živinorejci se tega dobro zavedajo in zato kupujejo v zadnjem času najbolj živino te pasme. Pred nekaj dnevi so šli nekateri Marsinečani v spremstvu uradnika videmskega Kmetijskega nadzorništvu ter živinskega zdravnika v Valtelino, kjer so nakupili 24 glav tovrstne živine. Tako bodo sedaj imeli v Marsinu dobre krave. Upamo, da bodo tudi druge vasi odslej kupovale le tako živino, ki daje med drugim tudi največ mleka.

32

V SONCU in senci

(Usoda Habsburžanov)

R. B.

Avdiencia v kabinetni pisarni! Vitez de la Rosa izroči cesarju posebno spomenico.

»Vi ste polkovnik. Kje ste služili?«

»V Gaeti, Veličanstvo, burbonsko-habsburški hiši!«

»Pri posadki, proti Garibaldiju?«

»Da, Veličanstvo,« vitez je kar žarel od navdušenja.

»No, hrabro ste se bili,« reče cesar in trči z ostrogami. Še par besed grofu in redovnemu gospodu. Avdiencia je pri kraju.

Kavalir de la Rosa je v krasni pisavi sestavil spomenico o pridelovanju zlata. V uvodu piše, da on in njegovi tovariši nočejo ponuditi svoje skrivnosti nobenemu uzurpatorju, ampak samo Apostolskemu veličanstvu, ki bo lahko s pridobljenim denarjem Evropo pravično uredilo. Sami da ne zahtevajo nobenih predujmov, ampak le jamstvo, da se ohrani tajnost in zagotovi njih soudeležba pri končnem dobičku, ko bo iz srebra nastalo zlato.

Prazni poskusi

Ne cesar ne v tajnost posvečene osebe se niso zavedale, da so orodje največje sleparije stoletja. Pač, državni svetnik Braun in profesor Schrötter z dunajske politehniške stavohale sleparijo, a sta morala molčati.

En teden po avdienci je cesar ukazal, naj se začne poskusi, a pod nadzorstvom omenjenega profesorja. Na to pa trojica ni računala! Zato je neapeljski kavalir predlagal, naj bi se poskusi začeli kar z množino srebra v vrednosti petih milijonov goldinarjev; srebro se bo po nekih čudnih kemičnih procesih, za katere ve samo Roccatani, v enem letu spremenilo v zlato. Vrednost bo znašala 80 milijonov goldinarjev. Polovica naj se izplača trem podpisanim. Ko se cesar ni odločil, je španski grof predlagal, naj se jim izplača le pet milijonov goldinarjev. Cesar je še omahoval. Toliko zlata, da bi tiste Prusa-

ke, pa morda še Ruse ugnal, bi mu prav prišlo, toda previdnost je lepa čednost.

Zato je izdal cesar tajen odlok, naj se na politehniški začne poskusi v majhni količini. Pri prvih poskusih s srebrom, katerega je Roccatani prinesel s seboj, je celo znanstvenik Schrötter obstrmel. Pod visokim pritiskom in toplino se je res pokazalo par zrnc zlata. Franc Jožef je ukazal, naj se poskusi nadaljujejo v cesarskem gradu. Tako je šlo nekaj mesecev naprej, dokler se niso vse reortorte razletele in je Roccatani priznal, da je delal poskuse z nekim zlatim amalgamom, kjer se res izloči nekaj zrnc zlata, a nikoli v taki meri, da bi se izplačalo.

Cesarju je bilo od sile nerodno, ker se je žušljalo, da na dvoru iščejo zlato. Ukazal je povrniti stroške vsem trem. Odbil pa je prošnjo de la Rosi, da bi postal avstrijski konzul v Suez, in očetu Roccatanu, da bi dobil kaplansko mesto pri avstrijskem poslanstvu v Rimu. Španski polkovnik in grof se je pa že prej izgubil po svetu. Državne blagajne so ostale prazne kot prej, resni ljudje na Dunaju pa so postali bogatejši ze eno skušnjo, da namreč tudi cesar ni varen pred smešnim.

Toda novi dogodki so pozornost kmalu usmerili drugam.

(Dalje)

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

STERILNOST NAŠEGA KULTURNEGA OKOLJA

Leto naša kulturna sezona se že bliža h koncu, a obračun ne obeta biti nič kaj razveseljiv. Zadnje čase se množe glasovi, ki tožijo nad krizo slovenskega prosvetnega življenja v Trstu in zlasti na podeželju. Morda še nobeno leto po vojni ni bilo tako malo pomembnih kulturnih prireditev, zlasti iger, na naših odrih kot to leto. Glasbene prireditve zadobivajo vedno bolj značaj koncertov lahke glasbe in popevk, pač pod vplivom televizije, ki je prodrla v vse naše vasi. Če pa so zbori ostali skupaj in še gojijo umetno petje, nekako trmasto vztrajajo pri sporedih iz časa, ko so bili najčastiljivejši med njimi šele ustanovljeni. Ne trudijo se, da bi korakali s časom in si prisvojili moderno tehniko petja ter se naučili novih zborovskih pesmi sodobnih skladateljev, razen v kolikor gre za kakšne bojevite pesmi iz časa osvobodilnega boja. Pa še te navadno pojejo brez modernega ritma, po načinu Gor čez izaro ali Ko so fantje proti vasi šli, da je kar mučno poslušati te udarne, ritmično razgibane pesmi v tako medli, sentimentalni, nemoški obliki.

NASA KULTURA MORA BITI ŽIVA

Če bi šteli samo, koliko prireditev so organizirala posamezna prosvetna društva, bi se kriza našega kulturnega življenja ne zdela tako očitna in resna, zlasti ker mu dajejo pečat kvalitetne predstave Slovenskega narodnega gledališča in nekateri pomembnejši koncerti, pa tudi gostovanja. Toda če odštejemo prireditve naših osrednjih umetniških ustanov in zlasti če se oziramo predvsem na vsobino in na umetniško raven tistega, kar nam je nudila letošnja sezona, si ne moremo delati iluzij. Lahko bi naštel na prstih ene roke kulturne prireditve naših prosvetnih društev, na katerih bi se bili srečali z resnično živo kulturo in s sodobnimi stremljenji. Največ je bilo raznih spominskih proslav in podobnega, torej prireditve, ki imajo bolj ali manj priložnostni značaj. Kakih novih, pogumnih poskusov, da bi izrazili naše kulturno življenje in težnje v sodobnejših, današnji miselnosti in estetskim vidikom bolj ustrežajočih oblikah, skoro ni bilo. Naše kulturno življenje je obrnjeno vse prevč v preteklost in se ne more otresti nekake folklorne sentimentalnosti. Pri tem pa je vendarle hladno, togo, brez vsake pristrčnosti in žara. Morda bi bilo pretirano, če bi dejali, da je postala naša kulturna dejavnost sa-

mo privesek političnih organizacij in da imajo v njem glavno besedo politični aktivisti. Vendar pa se človek, ki ga kritično, pa čeprav z ljubeznijo presoja, nehoti nagiba k taki sodbi, ker ga mnogo znakov navaja k temu.

Naše kulturno življenje bi se moralo sprostiti političnega oklepa in postati bolj svobodno. Biti bi moralo bolj neposreden odraz kulturnih in duhovnih teženj naše manjšine in vsega našega ljudstva. Ali res ni mogoče, da bi si ustanovile naše vasi in naša predmestja prosvetna društva, ki bi delovala iz ljubezni do kulture in do naroda in ne samo kot priveski političnih organizacij? Zdaj imajo marsikje po dve in tri društva; vsako ima svojo čisto jasno določeno politično barvo, a kulturno življenje v vasi je vendarle v zastoji in pravzaprav mrtvo. Komu koristi taka razcepljenost na kulturnem področju?

NEPLODNOST NAŠEGA KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Sterilnost našega kulturnega življenja se odraža tudi na področju založništva. Medtem ko ima kakih desetisoč ali celo manj slovenskih izseljencev v Argentini cvetočo založbo in dve reviji, da ne omenjamo časnikov, in ima tudi mnogo šibkejša slovenska manjšina na Koroškem močno založbo, ki izda vsako leto celo vrsto knjig, si Slovenci v Trstu in Gorici nikakor ne moremo ustvariti pomembnejše založbe. Cela leta smo bili tudi brez revij. To vrzel je vsaj za silo izpopolnila Mladika, četudi je izrazito ljudska revija.

Tudi v tem se kaže, da ne občutimo dovolj močno resničnih kulturnih problemov in nujnosti. Zapadli smo v brezbržnost. Idealizem v nas usiha, ker se ne napaja iz ljubezni do naše kulture. Zato se dogaja, da si mladi rod teši kulturne potrebe iz tujih virov, starejši pa varujejo naše kulturno izročilo kot nekako muzejsko dragocenost ali kot ljudsko nošo, ki jo od časa do časa potegnemo iz skrinje in se ponajšamo z njo, nato pa jo spet spravimo.

Naša kultura pa bi ne smela biti nekaj muzejskega. Ne sme biti sentimentalni spomin in samo dediščina iz preteklosti. Morali bi jo sproti bogatiti z novimi oblikami, z novimi izkušnjami, ki nam jih narekujejo zahteve in ritem današnjega življenja. Postati bi morala živa, del našega življenja.

M. Z.

Ljubljanska Opera v Benetkah

Ljubljanska Opera je od 9. do 11. maja gostovala v gledališču La Fenice v Benetkah z delom Prokofijeva »Zaljubljen v tri oranže«. Doživela je izreden in nepričakovano soglasen uspeh. Vsi glasbeni kritiki, ki so poročali o gostovanju, so polni hvale. Takih pohvalnih ocen verjetno ni doživela ljubljanska Opera še na nobenem gostovanju v tujini, četudi je napravila povsod zelo dober vtis. Beneski kritiki poudarjajo predvsem zlitost in vigranost ljubljanskih umetnikov in splošno visoko raven uprizoritve, v kateri pravzaprav ni bilo šibkega mesta. Opozarjajo zlasti na to, da je tako v vseh ozirih odlična izvedba plod resnosti in skrbnosti priprave in skupnega dela vsega ansambla, ne pa kak »čudež«, za katerega bi se bilo treba zahvaliti kakemu zvezdniku ali zvezdnici.

Zaradi tolikega uspeha vabi še več drugih velikih italijanskih gledališč ljubljansko Opero v goste. Dobila je tudi povabilo, da nastopi na Florentinskem glasbenem maju. Prihodnjo sezono bo verjetno spet gostovala v Benetkah s Kogojevimi Črnimi maskami.

Tržaški Slovenci smo veseli in ponosni na ta uspeh osrednje slovenske Opere, ker vemo, da se kot Slovenci lahko uveljavimo pred italijansko javnostjo in vzbujamo pri njej spoštovanje v prvi vrsti s svojimi kulturnimi vrednotami. Tem bolj obžalujemo, da vladajo v Trstu še vedno razmere, zaradi katerih so ljubljanski Drami te dni onemogočili gostovanje v našem mestu. Kot je bilo sporočeno, igralci niso dobili italijanskega vizuma, da bi prišli gostovat k nam. Upajmo, da je to zadnji tak primer.

FLORENTINSKI FESTIVAL

V petek zvečer so se v Firencah začele kot vsako leto kulturne proslave, ki bodo trajale do 6. julija. Na sporedu so Puccinijeve, Mozartove, Rossinijeve in druge opere; med zadnjimi moderna opera Job skladatelja Dallapiccola. Na sporedu so tudi japonski in ruski plesi, razni koncerti in ena Moliérova šaloigra. Veličasten bo simfonično-pevski nastop v baziliki sv. Lovrenca. Podoben festival bodo priredili tudi v Spoletu. Zanimanje za te kulturne prireditve privabi vsako leto dosti tujcev v Italijo.

KROZEK MLADIH IZOBRAZENECV - TRST

vabi na sestanek, ki bo v petek, 23. maja, ob 20.30 v ul. Commerciale 5/I. Na sporedu je predavanje dr. Engelberta Besednjaka:

NARODNOOBRAMBNE DOLŽNOSTI MLADEGA IZOBRAZENCA

Po predavanju razgovor o bližnjem izletu v zgornjo Soško dolino.

V DACHAUSKIH BLOKIH

E. Z.

15 Vedel sem, da ima važno mesto v policijskem aparatu, vendar ga še nisem srečal, kar tudi ni bilo čudno; saj sem le redko prišel iz podzemlja, le tu pa tam na kratek »sprehoda« na dvorišče, med katerim smo morali pod nadzorstvom paznika hoditi v krogu, ali kadar sem moral po premog v bunker v pritličju policijske palače. Gospod Klun pa mi je povedal, da so se nekateri moji prijatelji obrnili tudi nanj, da bi mi pomagal, kolikor more. Od tega si nisem ničesar obetal in ga tudi nisem hotel ničesar prositi. Vendar me je dal nekega dne poklicati.

Bilo je okrog poldneva, ko so me odpeljali v njegovo pisarno. Moral sem ga čakati, ker je imel nekaj opraviti. S hodnika je prihajal njegov samozavestni, rahlo histerični glas. Prepiral se je za nekako mizo. Čez kakih deset minut je prišel ves razburjen in bojevit.

»Ti prekleti hudiči so mi jo že spet odnesli, čeprav sem še posebej naročil, naj jo postavijo sem notri!« je rekel napol meni napol nekemu drugemu, ki je prišel za njim v sobo. »Že toliko časa gledam, da bi prišel do poštene mize, pa je ne morem dobiti. A tokrat je ne dam in ne dam!«

Bil je od razburjenja še bolj blede kot navadno in plave brčice so se mu kar naježile. Nisem ga vprašal, za kako mizo je šlo, ker me tudi ni zanimalo. Mislil sem si, da so verjetno ponoči pripeljali odkod kako »zaplenjeno« pisarniško opremo in si jo zdaj delili. O teh »zaplembah« se je veliko govorilo v Podzemlju in enkrat sem bil tudi med tistimi, ki so morali prenašati neke omare s tovrstnega avtomobila na cesti v pisarne. Tu pa tam sem tudi opazil kako knjižno omaro z lepo zloženimi knjigami, kar je napravljalo

prav dober vtis, a kot mi je povedal potem možiček v Podmornici, so bile vse te knjige »zaplenjene«. Po koncu vojne so nekateri res spet prišli do svoje knjižnice, ki so jim jo odpeljali, ko so bili v partizanih, med njimi nekateri znani kulturni delavci. Vsi seveda niso imeli te sreče.

Povabil me je, naj sedem, in se spustil na stol meni nasproti. Pozorno sem ga opazoval. Na zunaj se ni nič izpremenil, razen da je bil bolj oblečen kot v študentovskih časih in bolj samozavesten ter morda tudi bolj osoren in občevanju z drugimi. Toda kljub temu sem imel občutek, da se je dogodila z njim ogromna sprememba. In ta občutek me ni varal, kot se je izkazalo tudi pozneje.

Brez dolgega uvoda mi je izjavil, da sem zelo neumen, ker sem se dal zapeljati in se priključil Osvobodilni fronti. Že prej sem bil sklenil, da bom previden in da se ne bom dal pripraviti do kakšnih nepremišljenih izjav, tudi če bi zadobil razgovor manj uraden značaj z ozirom na to, da sva bila rojaka in sošolca. Toda tak grōb ton z njegove strani me je užalil in razjezil, tako da sem mu nekoliko odkriteje odgovoril, kot sem nameraval, kar je privedlo do tega, da sva se spustila v precej razburjeno debato o smislu in moralni upravičenosti odporiškega gibanja. Zanj je bila Osvobodilna fronta zgolj sodelovanje s komunisti in pravzaprav komunistična organizacija. Ugovarjal sem, toda ni me pustil govoriti. Brezobzirno mi je vpadal v besedo in samozavestno trdil svoje, kakor da je pojedel vso modrost z veliko žlico. Nekajkrat sem začel utemeljevati svoje mišljenje, a nazadnje nisem skušal več prekinjati njegovega ošabnega samogovora. Že prej je bil razburjen, govoreč o teh stvareh pa se je še bolj razdražil, da ga ni več strpelo na stolu. Vstal je in udarjajoč s členki po mizi avtoritativno pribijal svoje mnenje, da odpor nima smisla in pomena, ker se bo usoda vojne odločila na bojiščih.

(Dalje)

GOSPODARSTVO

VINOGRADNIŠKE ZADEVE

Lanskega septembra so zaradi nezadovoljivih cen za grozdje novega pridelka nastali v južni Italiji krvavi izgredi. V mnogih kletih ni bilo niti prostora za novi pridelek, ker so bile še znatne zaloge vina iz prejšnjega leta. Zaradi neredov so bile zaskrbljene tudi politične stranke in njih poslanci, ki se zavedajo, kolikšne važnosti je vinogradništvo za gospodarstvo Italije. Vlada je bila zato prisiljena sprejeti nekaj ukrepov v korist vinogradnikov: tako so olajšali destilacijo starega vina, nudili posojila zadružnim kletem in vinskim zbirališčem, znižali užiteninski davek itd. Kriza vina je kmalu izgnila, a ne zaradi vladnih ukrepov, temveč zaradi slabe letine, povzročene od pozebe v začetku lanskega maja. Cene vinu so se začele dvigati in so danes na splošno dvakrat tako visoke kot lani ob tem času. K večjim cenam je mnogo pripomogel tudi znaten izvoz italijanskega vina v Francijo in Nemčijo ter v druge države, kjer je bila letina še slabša kot v Italiji.

Tudi mnogi naši vinogradniki so ob začetku zadnje trgatve imeli še polne kleti vina iz prejšnjega leta, sedaj so pa prodali po zelo zadovoljivih cenah skoraj vse vino. Le redki ga še držijo za redne odjemalce, ki jih ne smejo pustiti na cedilu.

Iz srca privoščimo našim vinogradnikom, da so vino dobro vnovčili, toda porast cen vseeno vzbuja velike skrbi. Vino v gostilnah je drago in marsikdo, ki si ga je redno privoščil, mora danes potrošnjo omejiti. Zaradi visokih cen se bodo mnogi sploh odpovedali vinu. Potrošnja vina se bo zato znižala. Kaj bo, če bodo prihodnje trgatve obilne? Cene bodo padle in imeli bomo vinsko krizo, kot je še nismo poznali.

Vinogradniki so zato upravičeno zaskrbljeni in zahtevajo, da se vprašanje vinogradništva enkrat za vselej reši. Za to je potrebno:

- zaščititi proizvodnjo vina v brdovitih legah, ki niso za druge kulture in ki dajejo, kot znano, najboljša vina;
- strogo spoštovati zakon proti šmarnicam in križankam med evropsko žlahtno in divjo trto;
- prepovedati gojenje trte v ravninah, kjer uspevajo druge kulture;
- podpreti ustanavljanje in moderniziranje zadružnih kleti;
- z vso strogostjo kaznovati izdelovalce umetnega vina s pomočjo sladkorja, melase, smokeve, rožičev itd.;
- podpreti preizkušanje sort in urediti poskusne poučne vinograde.

Če sadiš Hibridno koruzo, pomni,

- da so le redke sorte primerne tudi za človeško prehrano, to je za polento; dobijo pa se tudi take;
- da se sorte hibridne koruze delijo v zgodnje, srednje in v pozne. Pozne pri nas ne pridejo v poštev, ker bi težko pravočasno dozorele. Nekatere sorte uspejo, tudi če jih sejemo na preorano pšenično strnišče, kot so naši stari petdesetdnevnik (činkvanti);
- da moramo paziti na gostoto, ki je pri

posameznih sortah različna. Medtem ko da ena sorta najvišji pridelek, če na kvadratnem metru površine raste po 5 stebel, jih ne smemo pri drugi sorti pustiti več kot 4 ali pa še manj;

č) da nekatere sorte uspevajo samo v vlažni zemlji, v sušni pa popolnoma odpovejo ter obratno.

Praden si nabaviš seme, zahtevaj natančna navodila!

Poleg tega pomni, da zahtevajo vse sorte hibridne koruze globoko zrahljano in obilno pognojeno zemljo. Pri prvi pletvi presadi pregosta stebela na mesta, kjer manjkajo, kar opraviš takole: z lopato dvigneš steblo (korenine in čimveč zemlje) in ga presadiš v že pripravljeno mesto. Nekoliko priteptaš zemljo in, če boš presajeno steblo zalil, ne bo prav nič zastalo v rasti.

PREDEN SPOMLADI ŽENEŠ ŽIVINO NA PAŠO

Ji moraš doma dati nekoliko sena, da si ne bo takoj napolnila vampa s svežo travo in tako dobila drisko. Če boš tako ravnal, bo prehod iz suhega krmljenja lahek in brez sitnosti.

Dokler se slana ne posuši, ne goni živine na pašo. S slano pokrita trava ohladi in oslabi mišičevje želodca, tako da živina ne prežvekuje in ne izloča plinov, ki nastanejo v vampu.

Če držiš živali vedno v hlevu,

naj traja prehod od samo suhega krmljenja na samo sveže vsaj 2 tedna: Prvi dan premešaj med suho krmo samo pest sveže trave, drugi dan dve pesti in potem vedno več; na

Sportni pregled

BOTVINIK PONOVO SVETOVNI PRVAK

O šahovskem dvoboju med Smislovom in Botvnikom lahko mirno zapišemo, da po znamenitem srečanju na Havani med Aljehinom in domačinom Capablancu ni bilo še tako borbenega in zanimivega tekmovanja. Ze same priprave obeh šahovskih velikánov so dale slutiti, da bo potek dvoboja drugačen od lanskega. Večina strokovnjakov je za favorita smatrala 10 let mlajšega Moskovečana Smislova, ki je branil častni naslov. To pa samo zaradi tega, ker Smislova bolje poznajo kot od javnega šahovskega življenja odmaknjena Botvnika. Ko je ta namreč bil svetovni prvak, se leta in leta ni udeleževal močno zasadenih tekmovanj, tako da so ga v svetu malo poznali. Nastopil je samo enkrat na tekmi za sovjetsko prvenstvo, in sicer leta 1952, ko je delil zmago s Tajmanovom.

Toda v njegov zagovor je treba povedati, da medtem ko so bili vsi drugi svetovni prvaki poklicni šahisti, je Botvnik inženir, energetik in doktor tehničnih ved. To pomeni, da vozi v življenju po dveh tirih in vsakomur je jasno, da ni lahko uspešno služiti dvema tako zahtevnima panogama, kot sta elektrotehnika in šah.

Botvnik se je rodil leta 1911 v Leningradu. Leta 1925, ko mu je bilo 12 let, je prvič vzbudil pozornost, ko je v simultanki premagal v 32 potezah svetovnega prvaka Capablancu, ki je tedaj gostoval v Rusiji. Ameriški šahist mu je tedaj napovedal lepo šahovsko bodočnost. S 16 leti si je Botvnik pridobil naslov mojstra in leta 1931 je prvič osvojil mesto ter naslov prvaka SZ. V 17 partijah je nabral 13,5 točke. Po znamenitem neodločenem dvoboju s takrat najuspešnejšim mojstrom Čehom Flohrom, je Botvnik zmagal na treh tekmah za prvenstvo Rusije in tako postal velemojster. Trinajst let po pr-

ta način količina suhe krme stalno pada in jo v 2 tednih povsem nadomesti sveža krma. Ne krmijo mokre, še manj pa ugrete trave!

ŽENSKI KOTIČEK

BARVE OBLEK

Barva naših oblek se mora skladati z barvo polti, las in oči, razen tega pa mora biti primerna naši starosti, postavi in našemu značaju. Kadar izbiramo blago za obleke in plašče, ne smemo dovoliti, da nam drugi svetujejo barve, ampak kupujemo premissljeno. Barve so nekaj tako osebnostnega kot prstni odtisi. Vaši plavalasi in plavooki prijateljici nedvomno pristaja rumena barva. Vi pa bi se v isti obleki zdeli blede in vaša polt nezdrava. Torej nikar ne posnemajte drugih. In še nekaj ne pozabite! Čeprav ste pred leti ugotovili, katere barve vam najlepše pristajajo, bi naredili veliko napako, če bi pri tem vztrajale celo večnost. Oglejte si tudi, ali se z osnovno barvo obleke ujemajo dodatni okraski: šali, kloboček in ovrtnik. S slabo izbranimi dodatki lahko pokvarite ves vtis.

Kaj pa vaš tip, značaj in starost? Tudi teh lastnosti ne podcenjujte pri izbiranju barv. Barve lahko vaš tip podčrtajo, ne morejo pa ustvariti novega. Ne pozabite tudi na postavu, ki igra pri izbiranju barv pomembno vlogo. Svetli odtenki delujejo nasprotno od temnih. V svetlih boste videti debelejši. Prav tako deluje lesketajoče se blago. Če ste močne postave, izbirajte temnejše blago.

NAŠ RECEPT:

POMARANČNE LUPINE

Pomarančni liker: Potrebujete 1 kg pomarančnih lupin. Tri dni jih pustite v vodi, ki jo vsak dan menjaš. Tretji dan vodo odliješ, lupine narežeš na pol cm debele rezine, jih zaliješ z vodo in kuhaš s pol kg sladkorja. Ko so lupine mehke, jih streseš na cedilo, ohlajeni sok, v katerem si lupine skuhalo, pa zliješ v steklenico. Dodaš še dva decilitra žganja ali ruma. — **Pomarančni ekstrakt:** Olupke osmih pomaranč, ki si jim odstranila belo kožico, daš v primeren kozarec, priliješ en liter vode, dodaš 50 dkg sladkorja ter kozarec dobro pokriješ. Lupine pustiš v vodi in sladkorju 10 dni, nato sok precediš v steklenico in ga uporabljaš kot ekstrakt ali izvleček za oranžado.

vem srečanju se je še mladi Botvnik ponovno srečal s Capablancu na velikem turnirju najmočnejše šahovske osmorice tedanjega časa. Rus je spet dosegel lep uspeh in v 51 potezah celo premagal svetovnega prvaka Aljehina ter se s 7,5 točke uvrstil na tretje mesto lestvice. Pred njim sta bila Fine in Keres, za njim pa Aljehin, Euwe, Reshevsky in Capablancu.

Botvnik je leta 1946 osvojil prvo mesto na velikem turnirju slovanskih narodov v Moskvi, leta 1948 pa je prišel največji Botvnikov športni uspeh — Iovorjev venec svetovnega prvaka. Od leta 1926 do tekmovanja Botvnik-Smislov in Reshevsky-Euwe je današnji svetovni prvak odigral 456 turnirskih partij, od katerih jih je 256 dobil, 43 izgubil in 157 zagiral neodločno. Na svetu ni tekmovalca, ki bi ga Botvnik ne bil premagal.

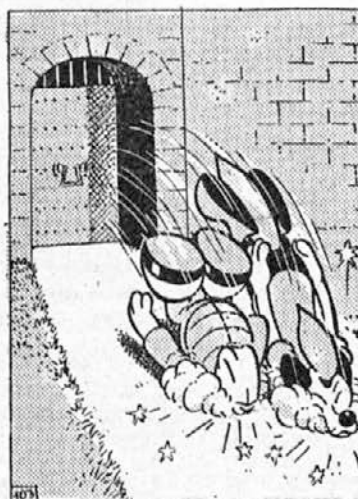
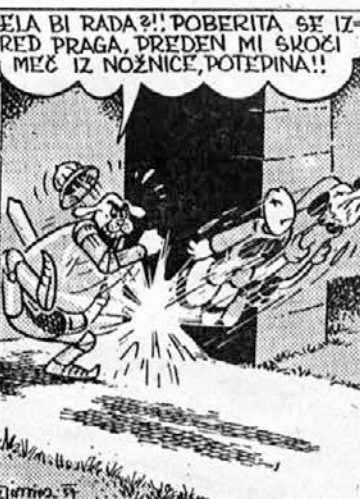
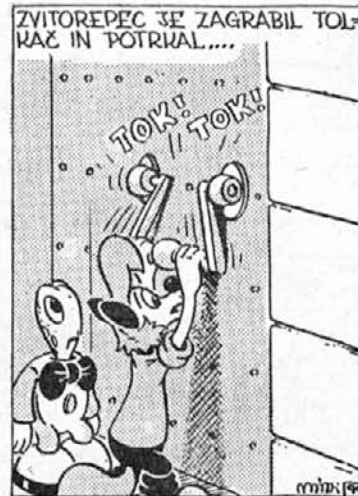
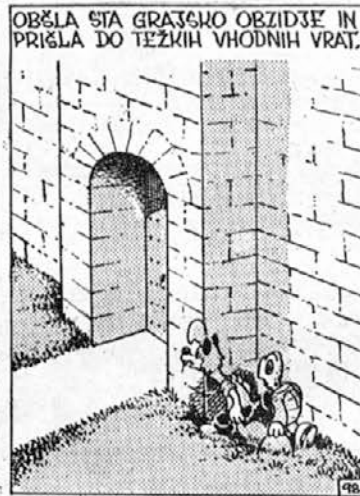
V sedanjem tretjem dvoboju s Smislovom je Botvnik dosegel lepo zmago. Novi prvak je velik analitik, zna dobro izkoristiti nasprotnikove slabosti ter uveljaviti celo svoje malenkostne prednosti. Je napadalen, globok in stalno pripravljen na taktične zaplete. Zaradi teh vrlin mu je uspelo prejeti iz rok predsednika svetovne šahovske zveze Rogarda zlato značko svetovnega prvaka.

Dvoboj je trajal več kot 2 meseca. Od 23 partij se jih je samo 11 končalo z neodločenim izidom. Šahista bi morala odigrati še eno partijo, toda ker je 47-letni Botvnik dosegel že zadostno število točk, je zadnje srečanje odpadlo.

SPORT PO SVETU

Košarka — Z zmago nad Argentino (64:46) je Brazilija osvojila žensko košarkarsko prvenstvo.

Nogomet — Prejšnji teden je bilo več prijateljskih srečanj. Jugoslavlani so v nedeljo igrali v Beogradu proti Angliji. Izid je bil 5:0 za Jugoslavijo. Na sporedu so bile tudi naslednje tekme: Brazilija - Paragvaj 5:1 in 0:0, Švedska - Svica 3:2, Škotska - Madžarska 1:1, Francija - Nemčija 4:2, Albanija - Vzhodna Nemčija 1:1, Turčija - Nizozemska 1:1.

Rumena kača - vladar šveta

32

E. Wallace - R. B.

»Starina si ti!«, se je razjezil. »Jaz imam 51 let, da znaš!« Cliffordu ni bilo do smeha. V mraku je parkrat preiskal gozd, ne da bi odkril kaj sumljivega. Pot, ki je peljala zadaj na dvorišče, je zagradil z žico in obesil nanjo zvončke.

Spet je začelo bliskati. Jože se je lotil v sprejemnici na vse grlo prepevati. Cliff ga je zaman svaril.

Ura je bila pravkar enajsto, ko je Clifford, še vedno na preži pri vratih, zaslišal hojo po pesku.

»Kdo je?« je zavpil.

»Nič strahu! Sem sam,« je odgovoril prišlec in obstal.

Bil je Fing-Ho.

»Dobro! Obstani na mestu. Nikar ne misli, da mi vsak kitajski trgovec vlije strahu.

Oni se je pa tenko nasmejaj: Oh, oprostite, gospod Lynne, nisem vas hotel užaliti. Prihajam samo na prijateljski domenek. Slišal sem, da je eden mojih fantov proti moji vednosti nekaj ukrenil. Prav žal mi je. Pa saj jih poznate, vroče glave! Mislili so, da mi hočete vi nastaviti kake zanke...«

»Kdo je?« je zagrmel iz sobe Jožefov glas. »Bodi tiho, tepec,« je siknil Lynne ves iz sebe. Ali ga je Fing-Ho slišal? Zdelo se je, da ni spoznal glasu, ker je mirno nadaljeval.

»A, imate goste? To je dobro... v taki samoti... Torej, kakor sem rekel...«

»Dovolj,« ga je rezko prekinil Clifford. »Nimam časa, povej mi na kratko, kaj želiš!«

»Samo minuto potrpljenja, dragi gospod Lynne. Verjemite, da ni prav, ker ste tako osorni z menoj. Čemu bi se ne pobotala? Tudi vi bi imeli dobiček. Čez štiri ali pet let bom najmočnejši človek v Kini.«

»Recimo kar vsega svetā,« se je ponorčeval Lynne.

»Poglejte, Lynne... hotel sem reči gospod Lynne! Midva nimava vzroka, da se gledava po pasje. Saj nimam ničesar proti Vam. Vprašam Vas prav malo: odstopite mi pod ugodnimi pogoji eno tistih prednostnih delnic.«

Clifford je brž uvidel, da je Kitajec že vnaprej določil pogoje, in to mu je pognalo kri v glavo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

18. maja, **nedelja**: 7. povelikonočna, Srečko
 19. maja, **ponedeljek**: Celestin
 20. maja, **torek**: Bernardin
 21. maja, **sreda**: Valent
 22. maja, **četrtak**: Helma
 23. maja, **petek**: Deziderij
 24. maja, **sobota**: Marija

VALUTA — TUJ DENAR**Dne 14. maja si dobil oz. dal za:**

ameriški dolar	622—626 lir
avstrijski šiling	23,75—24,25 lir
100 dinarjev	82—84 li:
100 francoskih frankov	130—133 lir
funt sterling	1700—1760 lir
nemško marko	147—149 lir
pesos	15—16 lir
švicarski frank	144—146 lir
zlato	710—712 lir
napoleon	4700—4850 lir

RADIO TRST A

Nedelja, 18. maja, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 12.00 Vera in naš čas; 16.00 Slovenski zbori; 17.00 Fran Detela; »Spominška plošča«. Igrajo člani RO; 21.30 Narava poje v pesmi: 2. »Pomladni dež«.

Ponedeljek, 19. maja, ob: 11.30 Predavanje: »Po najvišji železnici sveta — Iz Lime v Huancayo«; 13.30 Lahke priljubljene melodije; 19.00 Zenski vokalni tercet »Metuljček«; 19.15 Radijska univerza: Zemlja kot planet: »Pogorja«; 20.30 Verdi: »Falstaf«, opera v 3 dej.

Torek, 20. maja, ob: 18.00 Cajkovski: Simfonia št. 2 v c-molu, op. 17; 18.30 Radijski tednik za najmlajše; 19.00 Koncert basista Danila Merlaka, pri klavirju Dana Hubad; 19.15 Zdravniški vedež; 22.00 Novela: Jose Maria de Eca de Quieroz: »Pachecos«.

Sreda, 21. maja, ob: 11.30 Žena in dom, obzornik za ženski svet; 18.00 Hačaturjan: Koncert za klavir in orkester; 18.55 Vokalni kvintet »Zarja«; 19.15 Sola in vzgoja: Ivanka Cegnar: »Spomini na moja prva službena leta«; 21.00 Sabatino Lopez: »Ta ali ona«, komedija v 3 dej. Igrajo člani RO.

Četrtek, 22. maja, ob: 13.30 Zabavna glasba; 18.00 Haendel: Koncerto grosso v D-duru, op. 6; 18.30 Širimo obzorja: »Moj dom je Evropa«; 18.50 Vokalni sekstet Ubald Vrabc; 20.30 Od melodije do melodije; 21.00 Alpske legende: 1. »Legenda Cervina«; 21.40 Ivan Matetič-Ronjgov: »Roženice«; 22.00 Mnenja preteklosti in sedanosti: »Razdvojeni Ivan Pregelj«, poročja prof. M. Jevnikar.

Petek: 23. maja, ob: 11.30 Življenja in usode: »Lauris Norstad, vrhovni poveljnik NATO«; 18.00 Brahms: Dvojni koncert v a-molu za violino, čelo in orkester, op. 102; 18.50 Slovenski samospevi; 19.15 Znanost in tehnika: »Pyroceram, material bodočnosti«; 21.00 Umetnost in prireditve v Trstu; 22.00 Dante Alighieri: Božanska komedija: Pekel, 15. spev (V prevodu dr. A. Gradnika, razlaga dr. J. Jež); 23.00 Koncert pianista L. M. Skerjanc.

Sobota, 24. maja, ob: 11.30 Predavanje: »Kako se pozdravljajo po širnem svetu«; 15.00 G. C. Menotti: Koncert v F-duru za klavir in orkester; 17.00 Motivi iz slovenske folklorne; 18.00 Oddaja za najmlajše: Gustav Silih: Nekoč je bilo jezero: dramati; Antonija Turk: 4. del: »Jezerški zmaj«. Igrajo člani RO; 19.15 Sestanek s poslušalkami; 20.45 Vokalni kvintet »Vatroslav Lisinski«; 21.00 Pedro de Alarcón: »Triogelnik«, enodejanka. Igrajo člani RO.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI

Vprašanje št. 446: Nekdo mi je pravil, da so Nemci vzgojili sorto jagod vzpenjalk, ki rastejo kot grmičevje. Je res in kje bi to sorto dobil?

Odgovor: Ne vemo natančno, kdo je vzgojil to sorto jagod, ki res obstaja in ki jo gojijo že v več državah, kot na primer v Nemčiji, Franciji in Italiji. V Italiji je ta sorta še zaščitena — patentirana, kar pomeni, da se sadike ne smejo svobodno množevati, prodajati in niti ne darovati. Zaščita bo veljala najbrž še 4 leta. Za dobavo obrnite se na drevničarje!

Vprašanje št. 447: Mislim delati doma sir. Dnevno mi ostaja 10 do 18 litrov mleka. Na kmetijskem uradu so mi pojasnili, da je za to potrebno sirišče, ki se dobi v prahu in v tekočini. katero je bolj priporočljivo in kje bi ga dobil?

Odgovor: Če ste že bili na kmetijskem uradu, bi vam tam lahko dali natančna pojasnila. Sirišče v tekočini ima navadno moč 1:10.000, to se pravi, da z enim litrom sirišča vsirimo 100 hl mleka (10 tisoč litrov). Sirišče v prahu je v splošnem 10 do 15-krat močnejše, to je 1:150.000. Zato pa je tudi mnogo dražje. Velike sirarne uporabljajo samo sirišče v prahu, za vas pa pride v poštev predvsem tekoče, ker ga laže odmerite. Za 15 litrov mleka potrebujete teoretično en gram in pol, dejansko pa dvakrat toliko ali približno eno čajno žličko. Za sirišče vprašajte v večji mlekarji ali v trgovini s kmetijskimi potrebščinami.

Izdaja Konzorcij Novega lista
 Odgovorni urednik Drago Legiša
 Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20
 Telefon 29-477

KULTURNE VESTI

* Glasbena Matica slovenskih izseljencev v Clevelandu je edina kulturna ustanova tujih priseljencev v tem mestu in daleč naokrog, ki prireja operne predstave v jeziku stare domovine. Nedavno je uprizorila Massenetoovo versko dramo Marija Magdalena. Dirigiral je Anton Subelj. Svoj čas so prirejali take predstave tudi češki in poljski izseljenci, pa so morali prenehati.

* Založba Slovenske kulturne akcije v Buenos Airesu bo izdala letos naslednje knjige: povest Karla Mauserja Jerčevi galjoti, eseje Milana Komarja Zemlja in nebo, narodopisno povest Mirka Kunčiča Gorjančev Pavlek, črtice Neve Rudolf in Zgodovinski zbornik.

* Predsednik republike Gronchi je ustanovil slikarsko nagrado v znesku enega milijona lir. Nagrajenca, oziroma delo bo izbrala Akademija sv. Luke v Rimu.

* Društvo slovenskih pisateljev bo začelo izdajati jeseni vestnik o delu slovenskih književnikov, ki bo izhajal v francoščini ali angleščini in bo namenjen predvsem tujini.

* Kakor že več let bodo tudi letos predvajali v mestu Sirakuzi na Siciliji stare grške drame. Gledališče na prostem, prav isto, kjer so nastopali igralci že pred dva tisoč leti, bodo odprli 11. junija. Na oder bodo postavili Sofoklejevo dramo Kralj Edip; kot drugo klasično delo je na vrsti Evripidova Medea. Te igre privabijo vsa leto na tisoče tujcev.

* V Firencah se je končal v soboto mednarodni kongres za dobro mladinsko književnost. Jugoslavija sta zastopala slovenski pisatelj Franček Bohanec in Blaženka Mimica iz Beograda.

SLOVENSKO NARODNO GLEDALIŠČE V TRSTU

V soboto, 17. maja, ob 21. uri v dvorani na stadionu
 »Prvi maj«, Vrdska cesta 7

krstna predstava

Marcel Pagnol

TOPAZE

Igra v 4 dejanjih

V nedeljo, 18. maja, ob 17. uri v dvorani na stadionu
 »Prvi maj« — v torek, 20. maja, ob 21. uri v kino
 dvorani v Skednju

Marcel Pagnol

TOPAZE

MALI OGLAS

Dobra družina v Gorici išče postreznico za nekaj ur dnevno ali za dvakrat na teden po več ur. Zglasite se pri upravi Novega lista v Gorici.

»Govori jasno; kaj mi daš v zameno?« ga je mrzlo vprašal.

»Neprecenljiv zaklad za Vas, gospod Lynne.« je hitro odgovoril. »Toda zdi se mi, da imate goste v hiši... in ne bi rad, da bi naju slišali. Stopiva raje tja v drevored.«

»Dobro, a ti pred mano!«

Kitajec je šel spredaj in se je ustavil šele na glavni cesti.

»Torej... gre za neko gospodično.« je začel skrivnostno.

Lynne ga je zgrabila za roko in mu naperila samokres v rebra.

»A, tako? Si jo ukazal ugrabiti.« je sikal med zobmi. »Se ti je posrečilo, pasji sin in to je... tvoja cena?«

»Mir, mir, čemu se razburjate?«

»Povej mi, kam si jo skril?« je rjovel Cliff. »Toda... saj se lahko vse uredi... pogovoriva se, no, malo.«

Snel je klobuk in ga podpral proti Cliffu.

Jedka tekočina je Lynneju brizgnila v obraz. Skoro oslepljen se je opotekel. Pri tem je zgubil pištolo. Rumence mu je dal še strašen udarec v želodec, da se je zgrudil na tla. Nato mu je začel brskati po notranjih žepih. Ko je otipal šop papirjev, se je zadovoljno zarežal. V tem hipu je zaslišal, da nekdo teče po cesti. Kitajec se je bliskovito zravnal in skušal prodreti z očmi v temo. Ugle dal je obrise ženske postave.

»Kdo je?« je zavpila — Ivanka.

Ob tem klicu je Fing-Ho ves iz sebe zarjul:

»Kaj? Gospodična Bray?«

Dekle je par sekund kot otrpla stala pred groznim Kitajcem, ki je že stegnili kremplje, da jo zgrabi. Tedaj se je zavedla in je otipala tisto okroglo stvarco in jo je vrgla proti napadalcu. Strahovit pok in nato svetla luč, ki je kot blisk obžarila ves gozd. Ki-

tajec je zbežal in zginil v paničnem strahu v gošči. Polagoma se je pomiril in je teklo proti skritemu avtu. Odprl je vrata in tipal po blazinah. Otipal je telo ženske, ki je bila v omedlevici.

S pomočjo vozača jo je izvlekel ven in ne da bi pogledal, kdo je, jo je surovo porinil v obcestni jarek. Nato je avto odbrzel proti Londonu.

Četrte ure pozneje sta dva moška in ena ženska iskala Mabel. Našel jo je prav Joe Bray — v tistem jarku.

Komaj štiri zjutraj je bilo; obrisi stolpov in zvonikov Londona so se vzpenjali v bledikasto nebo junijskega jutra. Fing-Ho je sedel oblečen v škrlatno haljo s širokimi rokavi, vso pretkano z zlatimi zmaji, v pisarni razkošne palače. Pozlačeno pohištvo iz dišečega lesa je dajalo oster vonj. Kitajec je držal na glavi nekakšno krono, s katere so odsevali pravi biseri.

Malo vstran je čepela na preprogi mlada, krasna Kitajka, ki je še napol zaspana pazila, da ni gospodarju zmanjkalo čaja v skodeli in tobaka v pipi iz dragocenega porcelna.

Še bolj ponižno pa je čepel prav pri nogah Fing-Hoja suh možičelj, ki je dolg vrat molel iz evropsko naškrobljenega ovratnika. Fing-Ho je počasi nesel k ustnicam skodelico z dišečo pijačo in jo srebnil.

»Med vsemi sem tebe izbral, Li-Fu.« je rekel in odložil skodelo na mizico iz slonovine in srebra, »ker vem, da ti morem zaupati. Poznaš London bolj kot kakšen Anglež in ti mi lahko pomagaš. Kdor mi zvesto in pametno služi, več, da ga bogato poplačam.«

Možičeljev obraz se je nekam skrčil.

(Dalje)